

WAT
&
HOE

BALI

REISGIDS

inclusief
kaarten
& INSIDER
TIPS

Inhoud

Over Bali 6-27

Reiswijzer 28-43

Top 10-selectie 44-45

De beste hotspots 46-67

Verken het eiland 68-185

WELKOM OP BALI

Ontdek wat het land te bieden heeft en beleef de unieke sfeer zoals de Balinezen dat doen.

Reiswijzer

Voor je weggaat	30-31
Vervoer naar Bali	32-33
Vervoer op Bali	34-37
Praktische tips op Bali	38-43

Voor je weggaat

WANNEER GAAN

Bali ligt in de tropengordel en heeft daardoor te maken met moesonwinden die het eiland in twee seizoenen verdelen: van begin/half mei tot september waait de droge, zuidoostelijke moesson en is het de droge tijd. De droogste en tegelijkertijd koelste maanden zijn juli en augustus, wanneer de thermometer alleen in het zuiden regelmatig boven de 26 °C komt en het gemiddeld 3 tot 4 dagen per maand regent. Van oktober tot april/mei waait de westelijke moesson en heerst de regentijd, met soms hevige neerslag, vooral ten zuiden van het centrale gebergte (maxima in december en januari). Het regent echter niet aan één stuk door, maar voornamelijk 's middags of 's nachts. En altijd weer worden er dagen vol zon opgetekend. De temperaturen zijn dan het hoogst en ook de luchtvochtigheid stijgt tot extreme hoogten.

REISDOCUMENTEN

Nederlanders en Belgen hebben een paspoort nodig. Het document moet na de reis nog minimaal 6 maanden geldig zijn. Ook kinderen jonger dan 16 jaar hebben een eigen paspoort nodig.

Nederlanders en Belgen kunnen naar Bali reizen zonder vooraf een visum aan te vragen. Je moet dan wel bij aankomst in Denpasar, Jakarta, Medan of Surabaya een (gratis) visum halen en aantonen dat je niet langer dan 30 dagen op Bali zult blijven.

Een geldig retour- of doorreisticket is daarvoor voldoende, mits de in- en uitreis via een van de internationale luchthavens plaatsvindt (zoals in Denpasar).

Ga je niet alleen als toerist naar Indonesië of wil je langer dan 30 dagen in het land blijven, dan heb je een Visum on Arrival (VoA) nodig dat bij aankomst in je paspoort wordt gestempeld. Dit visum is 30 dagen geldig, kost US\$ 35 en moet contant worden afgerekend in de gangbare valuta. Je moet ook een retourticket kunnen laten zien.

Het visum kan eenmalig met 30 dagen verlengd worden. Dit vraagt je 7 dagen voor afloop van je eerste visum aan bij een dependance van de Indonesische immigratiedienst (*Imigrasi*; op Bali te vinden in Kuta, Denpasar en Singaraja). De kosten bedragen US\$ 30. Tijdens de

Top 10-selectie

1. Ubud	97
2. Pura Tanah Lot	71
3. Gunung Batur & Danau Batur	153
4. Pura Besakih	127
5. Tirtagangga	132
6. Pura Luhur Uluwatu	73
7. Danau Bratan	155
8. Bangli	102
9. Pulau Menjangan	175
10. Kuta, Legian & Seminyak	155

1 ★★ UBUD

Kunstenars uit Europa en Amerika ontdekten Bali eind jaren twintig, toen ze op zoek waren naar hun shangri-la. Ubud was toen al het kunstzinnig-culturele hart van het eiland en nog heel authentiek. Volgens reisverslagen van vroege bezoekers kwam het heel dicht in de buurt van ons huidige beeld van de Hof van Eden. Dit is helaas nogal veranderd door de stroom aan toeristen die Bali ontdekt hebben. De stijgende populariteit brengt de gebruikelijke nadelen met zich mee. Door de inmiddels ontelbare boetiekjes, cafés, restaurants, pubs, galerieën en winkels is het bijvoorbeeld lastig om nog ergens een rustig plekje te vinden. Eindeloos is ook de lijst van overnachtingsmogelijkheden, die jaar in, jaar uit duurder, cooler en exclusiever worden. Sinds Julia Roberts (alias Liz) in de Hollywoodkaskraker *Eat Pray Love* hier zowel de liefde als zichzelf vond, willen ook de vele yoga, meditatie- en healing-centra meeprofiteren van de enorme aantallen toeristen.

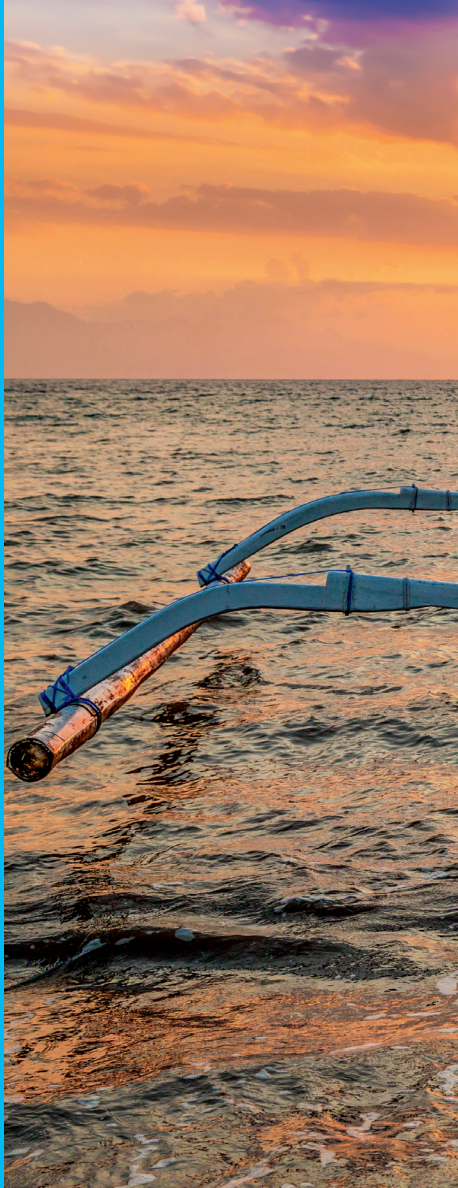
Dat is de ene kant van de medaille. Aan de andere kant geldt dat Ubud wat betreft kunst, cultuur en spiritualiteit op Bali (misschien zelfs in heel Indonesië of Zuidoost-Azië) geen gelijke kent. Het stadje is nog altijd ingebed in een heerlijk natuur- en cultuurlandschap en het aantal prachtige bezienswaardigheden en mogelijke wandelingen is er schier eindeloos. Bezoekers van Bali die niet voornamelijk zijn geïnteresseerd in zon en zee hebben redenen te over om Ubud als uitvalsbasis voor hun vakantie te kiezen... en zullen daar, ondanks alle drukte, geen spijt van hebben.

Een straat voor alle smaken

Langs de hoofdstraat Jl. Raya Ubud, die heel Ubud doorkruist, vind je de meeste bezienswaardigheden van de stad. Hiertoe behoort absoluut het vorstelijk paleis Puri Saren, pal tegenover de gigantisch grote markthal. Het geheel is gebouwd volgens de traditionele architectuur en zeker een bezoekje waard, vooral op zaterdagmiddag, wanneer meisjes op dit terrein de legong oefenen. Op andere dagen is het hier vooral 's avonds de moeite

De beste hotspots

Geloof in het dagelijks leven	48-51
Bali danst	52-53
Eiland van valkuilen	54-55
Spiegel van de kosmos	56-57
Het leven als feest	58-59
Rijstterrassen: hemelse trappen	60-61
Het vulkanische hart van Bali	62-63
Puur als het licht van de maan	64-65
Mijlpalen in de geschiedenis	66-67

Geloof in het dagelijks leven

Volgens de Balinese religie, die Agama Hindu Dharma wordt genoemd, leven we in een dualistische wereld waarbij de macrokosmos (= universum) en microkosmos (= de mens) in een antagonistische verhouding tegenover elkaar staan. De mens leeft in een kosmos van tegenstellingen als hemel en aarde, berg en zee, leven en dood, goed en kwaad.

In deze syncretische religie zijn elementen uit het hindoeïsme, boeddhisme en een oeroud geloof in geesten met elkaar versmolten. Een van de stelregels is dat elke kracht zo sterk is als de tegengestelde kracht. De mens moet ernaar streven met zijn daden (*karma*) de wereldwet (*dharma*) recht te doen. *Dharma* bepaalt hoe de harmonie tussen de tegenstellingen te bereiken is. Het verklaart waarom de Balinezen niet alleen offers brengen aan goden, maar ook aan demonen. En omdat Bali enorm veel goden en demonen kent, wordt het alledaags leven van de Balinezen grotendeels bepaald door offerritten en ceremonieën.

GELOOF IS LEVEN EN LEVEN IS GELOOF

Het hele leven op Bali is doordrongen van religie. Zelfs in toeristische centra moet je op je hoede zijn dat je niet op offergaven gaat staan: uit bananenblad gevlochten mandjes met hoopjes rijst en vruchten die voor kamer- en huisdeuren, voor boetiekjes, restaurants en discotheken, bij bushaltes en op kruisingen worden neergezet. Wierookstokjes moeten het kwaad weren en het goede naar zich toe lokken.

Bijna elk rijstveld en elke brug heeft een schrijn, elk gezin en elke boerderij heeft een eigen tempel en elk dorp telt er minstens drie. Het zal je dan ook niet verwonderen dat Bali wel 'Eiland van de tienduizend tempels' wordt genoemd.

GODENTEMPELS EN HUN ASSEN

Balinese tempels (*pura*) zijn geen pompeuze bouwwerken met overdreven rijkelijk versierde zalen en torens, flonkerend gouden godenbeelden en imposante gewelven. Je hebt hier eerder te maken met op

Verken het eiland

Het zuiden

70-93

Het midden

96-125

Het oosten

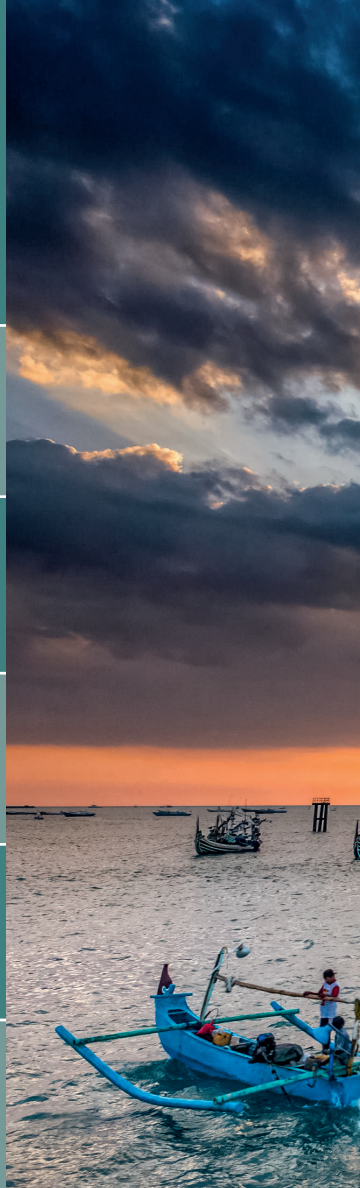
126-151

Het noorden

152-173

Het westen

174-185

HET ZUIDEN

Het zuiden van Bali is met afstand het drukstbezochte deel van het eiland. Hier zijn schilderachtige baaien en de prachtigste stranden van Indonesië te vinden. Watersporters en nachtbrakers kennen hier geen grenzen. De goed verzorgde infrastructuur bij de diverse vakantiecentra garandeert een comfortabel verblijf.

Aan het begin van de jaren zeventig ontdekten backpackers uit westerse landen en surfers uit Australië de zuidkust van Bali. Enkele jaren later sprak de hele wereld over deze 'geheime tip'. Intussen komen er jaarlijks ruim 6 miljoen buitenlandse bezoekers naar het zuidelijke deel van Bali. Daarmee is dit tropische paradijs het populairste zwemeiland van heel Indonesië.

En of ze er nu heengaan vanwege de golven, stranden of schitterende zonsondergangen, het uitzinnig bruisende nachtleven en de culinaire hoogtepunten, of de inwoners, hun tempels en de tropische warmte: iedereen is het erover eens dat het zuiden van Bali een uniek stukje aarde is.

VOOR ELK WAT WILS

Terwijl Kuta, samen met Legian en Seminyak, het hippe surf- en partyparadijs van het eiland vormt en vooroploopt wat betreft nachtleven en allround entertainment, presenteert Sanur zich als (all-inclusive-) vakantieoord voor een oudere clientèle die een rustige drie-eenheid van strand, cultuur en betaalbaar comfort zoekt. Nusa Dua daarentegen staat voor georganiseerd luxetoerisme, terwijl Jimbaran zich als een vreedzame maar erg dure strandoase presenteert die het heersende clichébeeld van Bali nog het dichtst benadert. Al deze vakantieoord liggen op slechts korte afstand van eilandmetropool Denpasar. Wie de drukte van de vakantiecentra wil ontlopen, maakt een uitstapje naar de kliffen en zeetempels in het zuiden, waar je van de prachtigste zonsondergangen kunt genieten.

DE GUNUNG BATUR BEKLIMMEN

Het is beslist geen gemakkelijke onderneming om tegen de lavahelling van de 1717 meter hoge Gunung Batur op te wandelen. Ben je eenmaal boven en zie je de roodgouden zon opkomen boven Bali en de Straat van Lombok, dan ben je alle inspanning echter snel vergeten.

1-2 Er zijn in totaal drie routes die je van Danau Batur naar de top van de Gunung Batur brengen. De kortste en gemakkelijkste is de route die door de verplichte gidsen (► blz. 169) het vaakst gekozen wordt. Deze begint in Pura Jati aan de weg langs het meer. Vergeet niet om water, een zaklamp, stevige schoenen en warme, waterdichte kleding mee te nemen! Hoewel het onwennig is om in het schijnsel van zaklampen over de zachte, als zand aanvoelende lava te lopen, ga je goed vooruit. Na ongeveer een uur kom je aan bij een hut (die pas vanaf 7 uur als kiosk dient). Hier wordt meestal een korte pauze ingelast.

2-3 Nog een minuut of 20 gaat het redelijk gemakkelijk. Dan wordt het weer behoorlijk steil tot zeer steil en glad tot zeer glad. Ben je op pad gegaan met gewone gympies of zelfs dagelijkse schoenen, dan zul je daar nu grote spijt van hebben. Je moet voortdurend je handen gebruiken om omhoog te komen en af en toe uitglijden hoort erbij. Na in totaal een uurtje of 2 bereik je opnieuw een houten hut. Voor de meeste wandelaars is dit het 'einde van de marteling'. De hut ligt op circa 1500 meter hoogte aan de onderste oostelijke kraterrand van de vulkaan en is daarmee hoog genoeg om de zonsopgang te zien en van een betoverend uitzicht te genieten. Ook de kraterketel is vanaf dit punt toegankelijk. Daar sist en piept het uit ontelbaar veel fumarolen. Delen van het pad zijn zo heet dat je het dwars door je schoenzolen heen kunt voelen.

BALI

- De **Top 10-selectie** van onbetwiste hoogtepunten
- De **beste hotspots**: van de gezelligste buurten tot de mooiste musea
- Verken het **eiland per regio**
- Met stadswandelingen en **insider tips**

De vredige atmosfeer maakt Bali uniek, en dat geldt in het bijzonder voor het binnenland van het eiland.

Daar klimmen rijstvelden tegen vrijwel loodrechte bergellingen omhoog. De Balinese cultuur en de meer dan 1000 religieuze feesten zijn fascinerend, de culinaire veelzijdigheid onuitputtelijk.

NUR 512

9 789043 930604